

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2CoCsp/33/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8517204108
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 01. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2021:8517204108.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a sudcov JUDr. Evy Šofrankovej a JUDr. Martina Barana, v právnej veci žalobcu Prima banka Slovensko, a.s., Hodžova 11, 010 11 Žilina, proti žalovanému C. S., nar. XX.XX.XXXX, bytom X. mája XXX/XX, XXX XX L. M., o zaplatenie 12.729,54 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Stará Ľubovňa zo dňa 12.06.2020, č. k. 1Csp/15/2017 - 129 jednohlasne taktó

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok vo výrokoch II. a III.

Nepriznáva stranám náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 12.729,54 eur s prísl., do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 %.

2. V dôvodoch rozhodnutia súd prvej inštancie poukázal na to, že medzi stranami konania došlo k vzniku spotrebiteľského úverového vzťahu a je nesporné, že žalovaný záväzok z tohto úverového vzťahu neplnil tak, ako to bolo medzi stranami zmluvne dohodnuté. Mal za to, že úverový vzťah spĺňa náležitosti podľa zákona č. 129/2010 Z. z. a k vyhláseniu úveru za predčasne splatný došlo podľa § 53 ods. 9 OZ. Uviedol, že dlžná istina predstavuje sumu 12.729,54 eur a túto sumu je žalovaný povinný vrátiť. Zároveň má žalobcovi vrátiť aj úrok z úveru vo výške 7,90 % ročne, a to do času zosplatenia úveru, teda do 29.09.2017. Keďže ide o peňažný dlh, žalobcovi vznikol nárok požadovať aj úrok z omeškania podľa § 517 OZ v rozsahu 5 % ročne a tento úrok z omeškania patrí do zosplatenia, teda podľa vyčíslenia v sume 5,15 eur. Súd prvej inštancie však žalobcovi nepriznal nárok na úrok z omeškania od 30.09.2017 do zaplatenia, keď pokiaľ si žalobca uplatnil úroky z úrokov, ide o neprípustnosť úročenia zmluvných úrokov s úrokmi z omeškania, tzv. anatocizmus. Uviedol, že právo požadovať od dlžníka úroky z omeškania veriteľ nemá a ani Občiansky zákonník mu túto možnosť nepriznáva. Rovnako zistil, že žalobcovi nepatrí zmluvný úrok vo výške 7,90 % ročne z nezaplatennej istiny od 30.09.2017 do zaplatenia so zdôraznením, že zmluvné úroky sú vždy splatné spolu so záväzkom vrátiť použité peňažné prostriedky, teda spolu s istinou. Doba splatnosti úrokov však musí byť zaplatená najneskôr do splatnosti dlžného zostatku úveru. Veriteľ preto nemôže požadovať od žalovaného ako dlžníka zmluvné úroky aj po splatnosti úverovej istiny a v tejto súvislosti poukázal na vyjadrené závery súdov vyššej inštancie. Zdôraznil, že ak žalobca pristúpil k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru dňa 29.09.2017, vzniká mu právo na vrátenie poskytnutej istiny úveru, kapitalizovaných úrokov účtovaných podľa zmluvy do dátumu predčasnej splatnosti a po splatnosti úveru má nárok už len na zákonné úroky z omeškania. V prevyšujúcej časti nad sumu 12.729,54 eur s prísl. žalobu ako nedôvodnú zamietol a o trovách konania strán rozhodol podľa § 255 a nasl. CSP

3. Proti tomuto rozsudku, a to proti výrokom II. a III., podal včas odvolanie žalobca, ktorý navrhol v tejto časti rozsudok súdu prvej inštancie zmeniť tak, aby žalobe bolo v celom rozsahu vyhovené. Poukazuje na to, že ak zákon č. 129/2010 Z. z. spotrebiteľovi ukladá povinnosť pri odstúpení od zmluvy zaplatiť zmluvne dohodnuté úroky až do dňa splatenia istiny, musí mať k tomu zodpovedajúce právo na zmluvne dohodnuté úroky po zosplatnení aj veriteľ. Uvádza, že úrok z úveru je nárokom, na ktorý nemá vplyv omeškania dlžníka ani prípadné zosplatnenie dlhu, ktoré je skutočnosťou zakladajúcou vznik nových sankčných záväzkov dlžníka, pričom nárok na úrok z úveru neovplyvňuje. Iný výklad by musel byť odôvodnený priamo príslušnými zákonnými ustanoveniami alebo nepriamo - extenzívnym výkladom existujúcich zákonných ustanovení, ktorý však nebol predložený. Výklad prezentovaný súdom prvej inštancie by znamenal, že porušenie zmluvy zo strany dlžníka sankcionuje veriteľa, ktorý prichádza o dohodnutý zmluvný úrok a zvyhodňuje dlžníka vo forme zníženia úroku na úroveň zákonného úroku z omeškania, čo je podľa jeho názoru neprípustné. V tejto súvislosti poukázal na viaceré rozhodnutia odvolacích súdov a Najvyššieho súdu SR, ktoré podporujú jeho argumentáciu. Podľa žalobcu tak rozhodovacia prax, aj právna literatúra je jednotná v tom, že úroky dohodnuté pri poskytnutí peňažnej pôžičky alebo úveru, predstavujú odmenu za používanie požičanej istiny. Pokiaľ sú dohodnuté úroky odmenou za používanie istiny, úroky z omeškania predstavujú zákonnú sankciu za omeškание s platením istiny a na rozdiel od dohodnutého úroku ich môže veriteľ požadovať, aj keby neboli zmluvne dohodnuté. Rovnako tvrdí, že keďže zmluvné úroky ku dňu zosplatnenia dlhu boli vyčíslené pevnou sumou, ktorá pripadá na časť anuitných splátok neuhradených dlžníkom, pripadajúca na zmluvný úrok, a táto sa ďalej po zosplatnení dlhu nenavýšuje, nejde o nárok na tento úrok z omeškania o rozpor so zásadou anatocizmu, ktorá má zamedziť neodôvodnenému navýšovaniu nárokov veriteľom ohľadom príslušenstva. Na základe týchto dôvodov navrhol podanému odvolaniu vyhovieť.

4. Žalovaný sa k podanému odvolaniu nevyjadril.

5. Odvolací súd preskúmal rozsudok v napadnutom rozsahu, a teda vo výrokoch II. a III. v zmysle zásad vyjadrených v § 379 a nasl. zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP), spolu s konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu opodstatnené nie je.

6. Je potrebné konštatovať, že súd prvej inštancie pri rozhodovaní o veci v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a vec aj správne právne posúdil. Na týchto zisteniach sa nezmenilo nič ani v štádiu odvolacieho konania, a preto odvolací súd poukazuje na dostatočné a zrozumiteľné odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom.

7. V súvislosti s odvolacími námietkami žalobcu je potrebné zdôrazniť, že úver je odplátnym právnym úkonom, pri ktorom odplatu predstavujú spravidla úroky. Je to zrejmé z § 497 Obchodného zákonníka, podľa ktorého zmluvou o úvere sa zaväzuje veriteľ, že na požiadanie dlžníka poskytne v jeho prospech peňažné prostriedky do určitej sumy a dlžník sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť úroky.

8. Vychádzajúc z uvedeného, úverové obdobie, teda čas, na ktorý sa peňažné prostriedky poskytujú, medzi podstatné náležitosti úveru nepatrí. Ak si ale účastníci dohodnú úverové obdobie a dlžník poskytnuté peňažné prostriedky do splatnosti úveru nevráti, prichádzajú do úvahy za obdobie po splatnosti úveru úroky z omeškania. Inštitút úrokov z omeškania je odlišný od inštitútu odplátných úrokov a má sankčnú povahu. Úroky z omeškania v občianskoprávných veciach sú právne regulované, čo do ich maximálnej výšky.

9. Predčasné zosplatnenie úveru predstavuje vo svojej povahe jednostranný sankčný právny inštitút, ktorý umožňuje veriteľovi požadovať jednorazové, okamžité vrátenie celej požičanej istiny. Teda podstatný rozdiel stavu výhody splátok a stavu jednorazového zosplatnenia úveru spočíva v tom, že veriteľ nemá nárok a spotrebiteľ nemá povinnosť vrátiť celú požičanú sumu naraz. Splácanie úveru v splátkach teda na strane veriteľa vyvoláva stav absencie požičanej sumy istiny, ktorá sa iba postupne v splátkach vracia a spláca a za tento stav nedostatku a úverovania patrí veriteľovi úrok. Úrok preto predstavuje cenu peňazí v zmysle ceny obetovanej príležitosti veriteľa, ktorý tým, že nemá istinu úveru k dispozícii, nemôže s touto nakladať a produkovať zisk. Absentujúci zisk pokrýva veriteľovi práve úrok splácaný spolu v rámci splátky úveru v režime dojednaného záväzku. Tento stav tzv. výhody splátok je

obvyklý a od nepamäti justifikuje nárok veriteľa na úroky ako ceny dočasne obetovaných peňazí, ktorých dispozície sa veriteľ zbavuje v záujme získania budúcich úžitkov v podobe kapitalizovanej odplaty získanej za celé obdobie postupného splácania úveru, a teda výhody splátok. Iný stav je však príznačný pre predčasné a mimoriadne zosplatenie úveru, kde veriteľovi vzniká nárok na jednorazové vrátenie požičanej istiny úveru, vrátane úrokov kapitalizovaných ku dňu zosplatenia úveru. V tomto prípade svojím právnym úkonom veriteľ navodzuje stav, v ktorom má právo získať okamžite späť celú sumu požičaných peňažných prostriedkov, v dôsledku čoho na jeho strane odpadá obmedzenie jeho práva na dispozíciu s istinou úveru, a tým obmedzenie obchodovania s peniazmi, ktoré už dlžník nemá právo vrátiť v režime výhody splátok. Práve v tomto rozdielne spočíva ekonomická podstata straty nároku veriteľa na úroky za požičanie peňažných prostriedkov spotrebiteľovi. Logicky tak nastupuje stav, v ktorom by mal mať veriteľ záujem a vyvinúť úsilie smerujúce k skorému vráteniu peňažných prostriedkov a právny poriadok mu po mimoriadnom zosplatení úveru poskytuje viaceré právne prostriedky vymožená jednorazovo zosplatennej pohľadávky. Ak nastal stav, kedy spotrebiteľ už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, niet dôvodu ani na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby prostriedkov spotrebiteľom. V opačnom prípade by bol založený krajne nespravodlivý a ústavne nekonformný stav, kde spotrebiteľ by bol vystavený všetkým sankčným mechanizmom vynútenia povinnosti a plnenia a veriteľ by naďalej pohodlne inkasoval úroky zo sumy, ktorú by mu spotrebiteľ na výzvu nevrátil.

10. Možnosť veriteľa žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky je právne upravená v ust. § 565 Občianskeho zákonníka, na ktoré v prípade plnenia zo spotrebiteľskej zmluvy nadväzuje ustanovenie § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka. Vyhlásením predčasnej splatnosti zo strany žalobcu ako veriteľa v zmysle ustanovenia § 565 Občianskeho zákonníka zmluva zaniká. Zanikajú všetky práva a povinnosti zmluvných strán zo zmluvy a zaniká aj povinnosť žalovaných ako spotrebiteľov splácať žalobcovi poskytnutý úver v dohodnutých splátkach a platiť mu z poskytnutej istiny ďalšie úroky. Úroky majú akcesorický charakter k hlavnej zmluve, a teda nemožno požadovať úroky za obdobie, v ktorom už zmluva neexistovala, pretože zanikla. Ak hlavný záväzok zanikne, zaniká aj akcesorický záväzok a pretrváva len povinnosť nahradiť už splatné úroky. Spotrebiteľovi vzniká povinnosť vrátiť nesplatenú istinu a splatné úroky, ktorých výška sa ku dňu účinnosti vyhlásenia predčasnej splatnosti zo strany veriteľa zafixuje. V prípade omeškania spotrebiteľa s vrátením týchto prostriedkov je spotrebiteľ povinný platiť výlučne úroky z omeškania, avšak nie riadne úroky.

11. Čo sa týka obchodnoprávnej úpravy splatnosti úrokov táto vyplýva z ustanovenia § 503 Obchodného zákonníka. Ustanovenie § 503 ods. 1 a ods. 2 Obchodného zákonníka upravuje otázku riadneho splácania úrokov dohodnutých v zmluve, pričom odstavec 2 tohto ustanovenia upravuje toto riadne splácanie pre prípad, že sa poskytnuté peňažné prostriedky majú vrátiť v splátkach. Pre otázku splatnosti úrokov je podstatná prvá a posledná veta ustanovenia § 503 ods. 1 Obchodného zákonníka, podľa ktorého záväzok platiť úroky je splatný spolu so záväzkom vrátiť použité peňažné prostriedky. V čase, keď sa má vrátiť zvyšok poskytnutých peňažných prostriedkov, sú splatné aj úroky, ktoré sa ho týkajú. Práve prvá a posledná veta uvedeného ustanovenia ustanovujú, že veriteľ je oprávnený na úroky len do momentu vyhlásenia predčasnej splatnosti. Obchodný zákonník *expresis verbis* v prvej vete ustanovenia § 503 ods. 1 upravuje, že „záväzok platiť úroky je splatný spolu so záväzkom vrátiť“ použité peňažné prostriedky a nie „záväzok platiť úroky je splatný v momente vrátenia“ použitých peňažných prostriedkov. *Expresis verbis* úpravu obsahuje tiež tretia veta uvedeného prvého odseku ustanovenia § 503 Obchodného zákonníka, keď splatnosť úrokov nastáva „v čase, keď sa má vrátiť“ zvyšok poskytnutých peňažných prostriedkov a nie „v čase, keď dlžník vráti“ zvyšok poskytnutých prostriedkov. Ustanovenie § 503 ods. 1 Obchodného zákonníka je koncipované jednoznačne a nepripúšťa žiaden iný výklad.

12. Podľa ustanovenia § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak ide o omeškanie s plnením peňažného dlhu, má veriteľ právo požadovať od dlžníka popri plnení úroky z omeškania, ak nie je podľa tohto zákona povinný platiť poplatok z omeškania; výšku úrokov z omeškania a poplatku z omeškania ustanovuje vykonávací predpis. Týmto vykonávacím predpisom je Nariadenie vlády č. 87/1995 Z. z..

13. Za čas po splatnosti úveru patrí veriteľovi iba právo na úroky z omeškania vo výške stanovenej všeobecne záväzným právnym predpisom. Akékoľvek navyšovanie úrokov z omeškania sa dostáva do rozporu so zákonom. Takýmto nepripustným navyšovaním úrokov z omeškania je aj navyšovanie úrokov z omeškania o úroky za úver po lehote splatnosti úveru. Zároveň zo samotnej predmetnej zmluvy o

úvere v bode 1.2 vyplýva, a teda bolo zreteľne dojednané, že výška úrokovej sadzby 7,9 % p. a. je fixná do splatnosti. Žalobca pristúpil k splatnosti celého úveru ku dňu 29.09.2017, preto mu po tomto dátume zmluvne dojednaný úrok z úveru nepatrí.

14. Občiansky zákonník v ustanovení § 559 ods. 2 ukladá povinnosť dlžníkovi dlh splniť riadne a včas. Riadne a včasné nesplnenie dlhu má za následok omeškanie dlžníka čo je zrejmé z ustanovenia § 517 ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka. Pri omeškaní s plnením peňažného dlhu v zmysle ustanovenia § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka vzniká veriteľovi iba právo požadovať od dlžníka popri plnení úroky z omeškania vo výške stanovenej vykonávacím predpisom.

15. So zreteľom na všetky tieto dôvody hodnotí odvolací súd preskúmaný rozsudok súdu prvej inštancie v jeho napadnutej časti ako vecne správny, v dôsledku čoho bol potvrdený postupom podľa § 387 CSP, pričom správne výroku vo veci samej zodpovedá aj výrok o trovách konania.

16. O náhrade trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 a nasl. CSP. Žalobca vzhľadom na výsledok odvolacieho konania nemá právo na náhradu trov a žalovanému v tomto štádiu konania trovy nevznikli.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).